

De Eekhoorn

Eekhoorn 松鼠 songshu

In China vinden we met name in het noorden en noordoosten van het land erg veel eekhoorns. Er zijn dan ook tientallen soorten bekend (waaronder vliegende eekhoorns 鼯鼠 - wushu). Men ziet ze in bossen en bij tempels - met name bij Confucius-tempels omdat die doorgaans een grote rustige tuin hebben - en ook in veel stadsparken.

Letterlijk betekent 松鼠 songshu: 'pijnboommuus', maar ze worden ook wel 鼯鼠 shi shu (marmotmuus), 灰鼠 hui shu (grijze muus) of 栗鼠 lishu (kastanjemuis) genoemd.

Onder de laatste naam en geschreven met dezelfde karakters is hij ook in Japan bekend, hoewel men 'lishu' daar uitspreekt als 'risu'.

De eekhoorn is al eeuwen bekend in China. In diverse boeken uit de 15^e en 17^e eeuw staat dat hij regelmatig bij de mensen komt om eten te stelen (met name rijst en bonen), dat het haar van de staart hogelijk gewaardeerd werd voor het vervaardigen van kostbare penselen en dat de maagjes van eekhoorn werden gedroogd en gemalen om als 'verkoelend' voorgeschreven te worden tegen koorts (een medicijn dat met name werkzaam zou zijn bij pijnlijke en gezwollen kelen).

Men dicht ze over het algemeen alleen maar positieve eigenschappen toe zoals vindingrijkheid, doorzettingsvermogen, snelheid, alertheid en intelligentie (mensen die in een bosrijke omgeving wonen en hun voedertafels voor vogels trachten te beschermen tegen eekhoorns kunnen hier over meepraten). Vanwege deze eigenschappen heeft de 'Wetenschappelijke Eekhoornvereniging' 科學松鼠會 [科學松鼠會 kexue songshuhui], een organisatie die is opgericht in 2008 en die jongeren in China

tracht te interesseren voor wetenschap en techniek (bètavakken), gekozen voor deze naam en de eekhoorn gekozen als logo.

Vanaf de late Song-dynastie (12e eeuw) kennen we de eekhoorn ook in een specifiek symbolische betekenis, samen met druiven 松鼠葡萄 [songshu putao] of beter gezegd: als onderdeel van het 'eekhoorn en druiven patroon' 松鼠葡萄纹 [松鼠葡萄纹 songshu putao wen]. Het werd een geliefde afbeelding op tekeningen en schilderijen, en in de 12^e en 13^e eeuw ook een populair motief op de achterzijde van bronzen spiegels.

Het is een uitbeelding van de wens dat de ontvanger veel nakomelingen zal krijgen (veel zonen en voortzetting van de familielijn), omdat druiven erg veel pitjes (zaden = nakomelingen) hebben en volgens de overlevering ook eekhoorns erg vruchtbaar zouden zijn (twee worpen van drie of meer jongen per jaar is niet ongevoel). Daarnaast weten zowel de druif als de eekhoorn tot op de meest onmogelijke plaatsen door te dringen.

De karakters voor 'veel zaden' zijn in het Chinees gelijk aan de karakters voor 'veel kinderen' (多子 duo zi). Verder zou ook zijn lange staart verwijzen naar 'langdurig' en 'vermeerdering', in het Chinees geschreven als 長 [chang].

Bij sommige prenten zien we teksten als 'voortdurend geluk gaat ononderbroken voort' (福運連綿 [福运连绵 fu yun lianmian]) en 'eindeloos nakomelingen' (子孫繁衍不盡 [子孙繁衍不尽 zisun fanyan bujin]).

In de 15^e en 16^e eeuw lijken er nauwelijks nog kunstenaars geïnspireerd te zijn door deze symbolische combinatie van plant en dier, maar in de tweede helft van de 17^e eeuw werd het 'herontdekt'. Rond die tijd zien we het veelvuldig terug op theepotjes en op blauwwit porselein en schilderijen. In de eeuwen daarna vond het motief zijn weg naar andere soorten (met name gekleurd) porselein, borduurwerk, papierknipsels en houtsnijwerk.

Tegenwoordig zien de Chinezen afbeeldingen van eekhoorns en druiven als symbool voor veel kinderen (多子 duo zi), een goede oogst 丰收 [丰收 fengshou] en rijkdom en eer 富貴 [富贵 fugui].

De druif was onbekend in China tot aan de Westelijke Han-dynastie. Toen ging gezant Zhang Qian 張騫 [张骞] op reis naar het verre westen en kwam in het jaar 126 voor Christus in China terug met de eerste druiven. Maar niet alle streken in China zijn geschikt voor de wijnbouw en in sommige gebieden hebben ze zelfs nog nooit een druif gezien. Hierdoor kwamen er alternatieve patronen voor 'woekerende' en 'meanderende' planten zoals de meloen en de kalebas op afbeeldingen terecht en in plaats van de eekhoorn ook nog wel eens een gewone muis of rat (die overigens ook garant staan voor een indrukwekkend aantal nakomelingen).

Een 'eekhoornvis' 松鼠魚 [松鼠鱼 songshuyu] is een vis die uit de pan komt in de vorm van een

eekhoorn (met de staart gekruld) en wordt beschouwd als een gunstig voorteken voor de gast die de vis besteld heeft. Volgens anderen gaat het om een aparte soort vis, maar we hebben nog niet kunnen achterhalen om welke soort het dan zou gaan. U kunt echter in elk restaurant een eekhoornvis bestellen, maar dan krijgt u een Gele Ombervis (*Larimichthys polyactis*) 黄鱼 [黄鱼 huangyu] in zoetzure saus die met een mes ingesneden is voor hij de pan in ging. Hierdoor krult het vissenvlees naar buiten en dat zou hem het uiterlijk van een eekhoorn geven (een grappig effect). In het binnenland worden hiervoor meestal zoetwatervissen, zoals karpers, gebruikt.

Natuurlijk zijn Knabbel en Babel, de beroemde eekhoorns uit de Disney-studio's ook in China bekend (Disney heet in China overigens 迪士尼 = dishini). Knabbel en Babel heten daar 奇奇 Qiqi en 蒂蒂 Didi ('Qiqi en Didi' wordt dan geschreven als: 奇奇與蒂蒂).

Tot slot: ziet u in China een vrachtauto rondrijden met een eekhoorntje er op dan is dat van een groothandel in voedingsmiddelen (vergelijkbaar met 'onze' Sligro of Hanos), bekend onder de naam Kleine Eekhoorn (小松鼠 xiao songshu).

